



сенімді | надежное
сақтандыру | страхование

«МҰНАЙ САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

**АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ
ЖАУАПКЕРШІЛІКТІ
ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ ЕРЕЖЕЛЕРІ**

**«Мұнай сақтандыру компаниясы» Акционерлік Қоғамы
Директорлар Кеңесі Бекіткен
2025 жылғы «03» сәуірде №02-01/09 хаттама
2025 жылғы «07» сәуірден бастап күшіне енді**

Семей қ.

МАЗМҰНЫ:

1.	АНЫҚТАМА	3
2.	ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР	3
3.	САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІСІ.....	4
4.	САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ.....	4
5.	САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНА ЖАТҚЫЗЫЛМАЙТЫН НЕГІЗДЕР	4
6.	САҚТАНДЫРУ СОМАСЫ, ФРАНШИЗА, САҚТАНУШЫНЫҢ ШЫҒЫНДАРЫ.....	7
7.	САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ.....	8
8.	САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ МЕН ОРНЫ	8
9.	САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ.....	9
10.	ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ.....	9
11.	САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ТАРАПТАРДЫҢ МІНДЕТТЕРІ	11
12.	САҚТАНДЫРУДЫҢ БАСТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫН МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗІМІ.....	12
13.	САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ.	13
14.	САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ТӨЛЕУ НЕМЕСЕ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ТӨЛЕУДЕН БАС ТARTУ ТУРАЛЫ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ МЕРЗІМІ	14
15.	САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ШАРТТАРЫ	16
16.	ТӘУЕКЕЛ ДӘРЕЖЕСІНІҢ ӨЗГЕРУІ.....	16
17.	САҚТАНДЫРУ ШАРТЫ БОЙЫНША ДАУЛАРДЫ РЕТТЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ	17
18.	СУБРОГАЦИЯ.....	17
19.	ФОРС-МАЖОР	17
20.	ҚОСЫМША ШАРТТАР	18

1. АНЫҚТАМА

- 1.1. Сақтандыру ережелерінде келесі негізгі ұғымдар қолданылады:
- 1.1.1. **Сақтандырушы** – сақтандыруды жүзеге асыратын, яғни сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушыға немесе пайдасына шарт жасалған өзге тұлғаға (Пайда алушыға) Шартта белгіленген сома (сақтандыру сомасы) шегінде сақтандыру төлемін жүргізуге міндетті тұлға.
- 1.1.2. **Сақтанушы**-Сақтандырушымен сақтандыру Шартын жасасқан тұлға. Сақтанушылар болып заңды тұлғалар мен азаматтар табылуы мүмкін.
- 1.1.3. **Сақтандырылушы**-өзіне қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға.
- 1.1.4. **Пайда алушы (үшінші тұлға/ жәбірленуші)** – сақтандыру Шарты немесе Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға.
- 1.1.5. **Сақтандыру шарты**-Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын, ал Сақтандырушы сақтандыру жағдайы орын алған кезде Сақтанушыға немесе пайдасына шарт жасалған өзге тұлғаға (Пайда алушыға) сақтандыру төлемін шартта белгіленген сақтандыру сомасы шегінде жүзеге асыруға міндеттенетін жазбаша келісім
- 1.1.6. **Сақтандыру жағдайы**-басталуымен сақтандыру Шарты сақтандыру төлемдерін жүргізуді қарастыратын оқиға.
- 1.1.7. **Сақтандыру сомасы**-сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін сақтандырылған ақша сомасы.
- 1.1.8. **Сақтандыру сыйлықақысы**- сақтандыру Шартында айқындалған мөлшерде Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемелерін соңғысының қабылдауынан Сақтанушы Сақтандырушыға төлеуге міндетті ақша сомасы.
- 1.1.9. **Сақтандыру тарифі**-сақтандыру сомасының бірлігінен сақтандыру сыйлықақысының айқындаушы ставкасы, мұнда сақтандыру объектісін және сақтандыру тәуекелінің сипатын ескеріледі.
- 1.1.10. **Франшиза**-Сақтандырушыны белгілі бір мөлшерден аспайтын залалды өтеуден сақтандыру Шарттарымен көзделген босату.
- 1.1.11. **Сақтандыру төлемі**-Сақтандырушы Сақтанушыға төлейтін қаражат сомасы. (Пайда алушыға) сақтандыру жағдайы басталған кезде не жинақтаушы сақтандыру шартында айқындалған мерзім басталған кезде сақтандыру сомасы шегінде.
- 1.1.12. **Сақтандыру аумағы**-сақтандыру ережесінде және/немесе шартында көзделген сақтандырылған қызметті жүзеге асыру және/немесе зиян келтіру аумағы болып табылады.
- 1.1.13. **Азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру автокөлік иелерінің азаматтық - құқықтық жауапкершілігін сақтандыруды, су көлігі иелерінің құқықтық жауапкершілігі, ғарыш объектілері иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру, кәсіби жауапкершілікті сақтандыру, әуе көлігі иелерінің азаматтық - құқықтық жауапкершілігін сақтандыруды, азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыруды қоспағанда, барлық тәуекелдерді сақтандыру салдарынан оны өтеуге міндетті сақтанушы келтірген залалдың ішінара немесе толық өтемақысы мөлшерінде үшінші тұлғаларға сақтандыру төлемдерін жүзеге асыруды көздейтін сақтандыру түрлерінің жиынтығы болып табылады.**
- 1.1.14. **Сақтандыру омбудсманы**-өз қызметінде "сақтандыру қызметі туралы "Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес сақтандыру нарығына қатысушылар арасындағы келіспеушіліктерді реттеуді жүзеге асыратын тәуелсіз жеке тұлға.

2. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 2.1. Осы азаматтық-құқықтық жауапкершілікті ерікті сақтандыру қағидалары (бұдан әрі -"Ережелер") Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес әзірленді.
- 2.2. Сақтандыру шартын ереже талаптарымен жасасу кезінде сақтандыру шартында Ережелерді қолдану туралы және ережелердің өзі сақтандыру шартына оның ажырамас бөлігі ретінде қосылуы керек немесе Сақтанушы олармен танысуы керек екендігі тікелей көрсетілген болуға тиіс. Сақтандыру Шартын жасасу кезінде Сақтандырушы мен Сақтанушы, егер мұндай өзгерістер мен толықтырулар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмесе, оны сақтандыру Шартында тікелей көрсете отырып, Ережелердің жекелеген талаптарын өзгерту, толықтыру немесе алып тастау туралы уағдаласа алады. Бұл жағдайда Ереженің талаптары

сақтандыру Шартының талаптарына қайшы келмейтін бөлігінде қолданылады.

- 2.3. Сақтандырушы Ережелер негізінде жеке сақтандыру Шарттары бойынша немесе бірнеше Сақтанушыларға, сақтандырылған тұлғаларға бағдарланған сақтандыру Шартына немесе сақтандыру Шарттарының жекелеген тобына, олар өз тарапынан Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін шамада талаптар қалыптастыруға құқылы.
- 2.4. Сақтандырушы мен Сақтанушы сақтандыру Шартын жасасады және Шарт бойынша Тараптар болып табылады сәйкес реттеледі. Ережелерге сәйкес жасалған сақтандыру шарты бойынша сақтанушының және/немесе Пайда алушыларға келтірілген зиян үшін жауапкершілік жүктелуі мүмкін өзге тұлғаның (Сақтандырылған тұлғаның) жауапкершілік тәуекелі сақтандырылуы мүмкін.
- 2.5. Сақтандырылған адамдар сақтандыру Шартында көрсетілуі керек. Егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, сақтанушы бір мезгілде сақтандырылған болып табылады.
- 2.6. Сақтанушы, егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, сақтандыру жағдайы басталғанға дейін кез келген уақытта, Сақтандырылған тұлға сақтандыру Шартына қосымша келісім жасасу жолымен сақтандырушыны бұл туралы жазбаша хабардар ете отырып, басқасымен ауыстыруға құқылы.

3. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІСІ

- 3.1. Сақтанушының/Сақтандырылушының Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында белгіленген тәртіпшен үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және/немесе мүлкіне келтірілген залалды өтеу оның міндетіне байланысты мүліктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады,

4. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ

- 4.1. Сақтандыру шартының талаптарына сәйкес Сақтанушының үшінші тұлғалардың мүлкіне және/немесе өміріне, денсаулығына зиян келтіргені үшін Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасы белгілеген тәртіпте Сақтанушының жауапкершілігінің басталу фактісі сақтандыру жағдайы болып табылады.
- 4.2. Сақтанушының Пайда алушыларға залалды өтеу азаматтық жауапкершілігінің туындау фактісі заңды күшіне енген сот шешімі негізінде белгіленеді.
- 4.3. Оқиға келесі шарттар болған кезде сақтандыру жағдайы деп танылады:
 - 4.3.1. оқиға, сақтандыру Шартында егер өзгесі көзделмесе, сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде орын алды;
 - 4.3.2. зиянды өтеу туралы талаппен талап арыз сақтандыру шарттың қолданылу кезеңінде сотқа берілді;
 - 4.3.3. зиян келтіру сақтандыру аумағында орын алды;
 - 4.3.4. зиян келтіру Сақтанушының әрекеттерімен немесе әрекетсіздігімен
 - 4.3.4.1. себеп-салдарлық байланыс болған кезде орын алды;
 - 4.3.4.2. Сақтанушының және/немесе оның жұмыскерлерінің еңбек (қызметтік, лауазымдық) міндеттерін атқаруы кезінде олардың байқаусызда, Байқаусыз әрекеттері немесе әрекетсіздігі; жұмысты жеке еңбек шарты (келісімшарт) негізінде орындайтын адамдар, сондай-ақ егер бұл ретте олар әрекет еткен немесе әрекет етуге тиіс болса, азаматтық-құқықтық шарт бойынша жұмысты орындайтын адамдар жұмыскер деп танылады Сақтанушының/Сақтандырылушының тапсырмасы бойынша және оның қауіпсіз жұмыс жүргізуінің бақылауымен.
 - 4.3.5. Сақтанушының (оның қызметкерлерінің) іс-әрекеттерінде өрескел абайсыздық белгілері жоқ болса. "Өрескел абайсыздық" деп Сақтанушы (оның қызметкері) жоғарыда көрсетілген талаптарды сақтамау нәтижесінде үшінші тұлғалар өміріне/денсаулығына және/немесе мүлікке зиян келтіруге әкеп соғуы мүмкін оқиғалардың туындау мүмкіндігін болжауға тиіс болған жағдайда, Сақтанушының (оның қызметкерлерінің) сақтандырылған қызметтің нақты түрлерін жүргізудің тәртібі мен шарттарын айқындайтын лауазымдық нұсқаулықтардың, қағидалардың және басқа да нормативтік актілердің талаптарын бұзуы түсініледі.
- 4.4. Сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ оның келтірген залалдарын дәлелдеу Сақтанушыға (Пайда Алушыға, Сақтандырылушыға) тиесілі.
- 4.5. Бір себеппен болған бірнеше шығындар бір сақтандыру жағдайы болып саналады.

5. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНА ЖАТҚЫЗЫЛМАЙТЫН НЕГІЗДЕР

- 5.1. Егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, сақтандыру қорғанысы келесі жағдайларға

таралады:

- 5.1.1. Сақтанушының кәсіптік және/немесе жарғылық қызметті жүзеге асыруы нәтижесінде жіберілген қателіктер мен олқылықтар;
- 5.1.2. спорттық жарыстарға, сынақтарға немесе оларға дайындық процесіне қатысу кезінде келтірілген зиянды өтеу туралы кез келген талаптар;
- 5.1.3. егер залалдың себебі тауарларды өндіру, жұмыс орындау немесе қызмет көрсету үрдісінде орын алған жағдай болған болса, Сақтанушы өндіретін тауардың, ол орындайтын жұмыстардың, ол көрсететін қызметтердің, оларға тең Сақтанушының тапсырмасы немесе оның есебінен өндірілетін, орындалатын немесе көрсетілетін өнімдердің, жұмыстардың немесе қызметтердің кесірінен келтірілген залалды өтеу туралы талаптар;
- 5.1.4. газдардың, булардың, сәулелердің, сұйықтықтардың, ылғалдың немесе кез келген, соның ішінде атмосфералық емес жауын-шашынның (күйе, құрым, түтін, шаң және т.б.) әсері немесе салдарынан қалыпты, тұрақты немесе ұзақ мерзімді жылу әсерінен туындаған кез-келген зиян. Алайда бұл шығындар, егер жоғарыда аталған әсер кенеттен және күтпеген болса, өтелуге жатады;
- 5.1.5. Сақтанушы/Сақтандырылған тұлға немесе оның өндірістік немесе кәсіптік қызметі шеңберінде жұмыс істейтін адамдар (оның ішінде өнім өндіру, жөндеу, басқа да қызметтер көрсету және т.б.) осылайша әсер етіп өңделетін, қайта өңделетін немесе басқа заттарға келтірілген кез келген залал. Жылжымайтын мүлікке қатысты бұл шектеу, егер мұндай мүлік немесе сол мүліктің қандай бір бөлігі Сақтанушы/Сақтандырылушы қызметінің тікелей объектісі болып табылған жағдайда ғана қолданылады;
- 5.1.6. кез келген нұсқаулар және жабдықты техникалық пайдалану нормаларын сақтамау нәтижесінде келтірілген зиянды өтеу туралы талаптар;
- 5.1.7. Лауазымды тұлға, директор, басқарма мүшесі ретінде ұқсас немесе тағайындалған лауазым атқаратын Сақтанушының мәртебесінен немесе Сақтанушы қызметінің сипатынан туындайтын кез келген жауапкершілік;
- 5.1.8. зияткерлік жеке меншік құқықтарды бұзумен байланысты зиянды өтеу туралы талаптар;
- 5.1.9. құрылымдардың, жабдықтардың, материалдардың тозуынан, оның ішінде нормативтік пайдалану мерзімінен тыс қолданудан туындаған оқиғалар;
- 5.1.10. бұған уәкілеттік берілмеген өндірістік персоналды басқаруға немесе нұсқау беру, қайта даярлау уақытын кешіктіруге, сондай-ақ психикалық аурулармен, эпилепсиямен және олардың әрекет қабілеттілігін шектейтін басқа да аурулармен ауыратын адамдарға байланысты залал;
- 5.1.11. өндіріс қауіпсіздігін бақылауды жүзеге асыруға жауапты басшылық пен лауазымды тұлғалардың кінәсінен болған оқиғалар;
- 5.1.12. сапасы үшін жауапкершілігі Сақтандырушымен сақтандырылмаған тауарлар, жұмыстар (қызметтер) бойынша Сақтанушыда қолданылатын кепілдік немесе оларға ұқсас міндеттемелер бойынша талаптар;
- 5.1.13. радиоактивті немесе өзге де иондаушы сәулеленудің, оның ішінде радиоактивті заттармен бөлінетін альфа -, бета - немесе гамма-сәулеленудің, нейтрондардың, зарядталған бөлшектердің үдеткіштерінен, оптикалық (лазерлер), микротолқынды (масерлер) немесе ұқсас кванттық генераторлардан шығатын сәулеленудің әсеріне байланысты кез келген залалдар;
- 5.1.14. ядролық жарылыс, ядролық реакция, радиоактивті немесе өзге де жұқтыру, радиоактивті ластану, сәулелену және ядролық отынды пайдалануға байланысты қызметтің басқа да зардаптары нәтижесінде зиянды өтеу туралы кез келген талаптар;
- 5.1.15. Ар-намыс пен қадір-қасиетті қорғау туралы кез келген талаптар немесе арыздар, сондай-ақ басқа да азаматтардың, ұйымдардың немесе өзге де адамдардың беделіне нұқсан келтіретін және шындыққа жарамайтын мәліметтерді таратудан келтірілген зиянды өтеу туралы талаптар;
- 5.1.16. қолданыстағы заңнамада белгіленген: ұшақтарды, тікұшақтарды немесе өзге де басқарылатын немесе басқарылмайтын ұшатын объектілерді; теңіз немесе өзен кемелерін немесе өзге де жүзу объектілерін; авто - және моторлы көлік құралдарын тек ресми тіркелген жағдайда және мемлекеттік нөмірлік белгілері болуы тиіс қоғамдық жолдарға пайдалану немесе өзге де пайдалану үшін жауапкершілікке байланысты кез келген талаптар;
- 5.1.17. жауапкершілігі бірдей сақтандыру Шарты бойынша сақтандырылған тұлғалар (оның ішінде Сақтанушы мен Сақтандырылушылардың талаптары) бір-біріне қойылатын талаптар;
- 5.1.18. заңды тұлғаны тарату тапсырылған тұлғалардың таратылатын заңды тұлғаға қойылатын талаптары;
- 5.1.19. Сақтанушының/Сақтандырылушының Сақтандырушымен келісілген мерзім ішінде жалпы қабылданған нормаларға сәйкес жою қажеттілігін Сақтанушыға көрсеткен тәуекел дәрежесін едәуір арттыратын мән-жайларды жоймауы салдарынан болған зиянды өтеу туралы талаптар;
- 5.1.20. егер залалдың себебі тауарларды өндіру процесінде орын алған оқиғалар болса, жұмыстарды

орындау немесе қызметтер көрсету Сақтанушы/Сақтандырылушы өндіретін тауарларға, олар орындайтын жұмыстарға, оларға көрсетілетін қызметтерге, сондай-ақ оның тапсырмасы бойынша немесе оның есебінен дайындалатын, орындалатын немесе көрсетілетін тауарларға, жұмыстарға немесе көрсетілетін қызметтерге келтірілген залалды өтеу туралы талаптар;

- 5.1.21. ластаушы заттардың тұрақты шығарындылары мен төгінділерінен, сондай-ақ Сақтанушымен Еңбек және/немесе шарттық қатынастарда тұрған адамдардың жұмысындағы немқұрайлылықтар туындаған оқиғалар;
 - 5.1.22. Сақтанушының/Сақтандырылушының (Сақтанушының/Сақтандырылушының қызметкерлерінің) өртке қарсы қызметтің, санитариялық эпидемиологиялық қадағалау органдарының, сондай-ақ өзге де уәкілетті мемлекеттік органдардың талаптарын қоса алғанда, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының нормалары мен талаптарын бұзуы салдарынан келтірілген залалдар үшін;
 - 5.1.23. Сақтанушыда/Сақтандырылушыда жұмыс істейтін адамдардың еңбек шарттарында көзделген міндеттерін атқару кезінде оларға келтірілген зиянды өтеу туралы талаптары; алайда, егер зиян оларға жұмыстан тыс уақытта және олардың лауазымдық міндеттерін орындауына байланысты келтірілмесе, ол өтелуге жатпайды;
 - 5.1.24. өкілеттіктері заңға немесе әкімшілік актіге негізделген заңды тұлғалар өкілдерінің өздері өкілдік ететін тұлғаларға қойылатын талаптары;
 - 5.1.25. асбест шаңының, асбесттің, диэтилстиролдың, диоксиннің, несеп формальдегидтің әрекеттері әсерінен туындаған талаптар;
 - 5.1.26. Сақтанушының/Сақтандырылушының төлем қабілетсіздігі немесе банкроттығы салдарынан туындайтын кез келген талап қою талаптары;
 - 5.1.27. Сақтандыру Шартының қолданысы басталған күні Сақтанушыға/Сақтандырылушыға белгілі болған фактіге, жағдайға, мән-жайға, қатеге немесе сақтандыру оқиғасына байланысты туындайтын талап қою талаптары немесе Сақтанушы/Сақтандырылушы олар оның атына талап қоюға әкеп соғуы мүмкін екенін болжауға тиіс болған жағдай;
 - 5.1.28. Сақтандыру аумағында қолданылатын заңнаманы бұза отырып жасалған жосықсыз әрекеттер немесе кез келген әрекет немесе теріс қылық немесе алкогольді, есірткіні немесе басқа да мас ететін заттарды пайдаланудан немесе дәрілік препараттарды медициналық емес мақсаттарда қолданудан туындаған кез келген нысандағы мас күйінде қызмет көрсету себеп болған залал.
- 5.2. **Сондай-ақ, сақтандыру шарты бойынша өтеуге келесі жағдайлар жатпайды:**
- 5.2.1. сақтандыру сомасының мөлшерінен асатын залалды өтеу туралы немесе сақтандыру шартында көзделмеген кез келген талаптар ;
 - 5.2.2. сақтандыру шартын жасасу кезінде белгіленетін сақтандыру аумағынан тыс жерде келтірілген зиянды өтеу туралы талаптар;
 - 5.2.3. Қасақана зиян келтірген Сақтанушының/Сақтандырылушының(Сақтанушының/Сақтандырылушының қызметкерлерінің) қоса алғанда, кез келген тұлғалардың талаптары немесе қуынымдары, Қасақана зиян келтіруге залалдың ықтимал басталуы жеткілікті үлкен ықтималдықпен күтілетін және осындай іс-әрекеттерге жауапты адам саналы түрде жол беретін іс-әрекет немесе әрекетсіздік жасау теңестіріледі. Егер залал тауарларды, бұйымдарды немесе аяқталған жұмыстарды (қызметтерді) пайдалану немесе тұтыну кезінде келтірілген болса, тауарлардың ақаулары немесе зиянды немесе қауіпті қасиеттері туралы оларды қауіпсіз пайдалануға немесе тұтынуға кедергі келтіретін болса, мұндай зиян келтіру қасақана зиян келтіруге теңестіріледі. Бұл ретте, егер сақтандыру жағдайы жауапкершілігі сақтандыру объектісі болып табылатын адамның кінәсінен болса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру жөніндегі міндеттен босатылмайды;
 - 5.2.4. соғысқа немесе әскери күштерге байланысты келтірілген зиянды өтеу туралы кез келген талаптар соғыс жарияланғанына немесе жарияланбағанына қарамастан, азаматтық соғыс, көтеріліс, бүлік, халықтық толқулар, миналар, бомбалар, басқа да соғыс құралдары, қарулы топтардың немесе террористердің әрекеттері, қандай да бір саяси ұйымдар мен оларға байланысты әрекет ететін адамдар, тәркілеу, реквизициялау, тұтқындау, жою немесе мемлекеттік органдардың және қандай да бір саяси ұйымдардың өкімі бойынша мүліктің бүлінуі;
 - 5.2.5. Сақтанушының кәсіби қызметін жүзеге асыруы нәтижесінде үшінші тұлғаларға келтірілген зиян салдарынан туындаған жанама залалдар;
 - 5.2.6. Сақтанушы қызметкерлерінің, қызметкерлерінің туыстарының мүліктік мүдделеріне келтірілген зиян;
 - 5.2.7. **келесілер нәтижесінде болған шығындар:**
 - 5.2.7.1. Егер Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында өзгеше көзделмесе, Сақтанушының, сақтандырылушының немесе пайда алушының ниеті;

- 5.2.7.2. мүлікті ұрлау;
- 5.2.7.3. дүлей апаттар, атап айтқанда: жер сілкінісі, жанартау атқылауы немесе жер асты оты, топырақ көшкіні, тау көшкіні, дауыл, құйын, дауыл, су тасқыны, бұршақ немесе нөсер;
- 5.2.7.4. Сақтанушының/Сақтандырылушының шарттық міндеттемелерді орындауы мүмкін еместігі: ядролық жарылыстың, радиацияның (иондаушы сәулеленудің) немесе радиоактивті ластанудың әсері; соғыс, әскери шапқыншылық, шетелдік жаудың дұшпандық әрекеттері, соғыс қимылдары, әскери маневрлер немесе әскери іс-шаралар; азаматтық соғыс, қарулы көтеріліс, әр түрлі халықтық толқулар, ереуілдер, жаппай тәртіпсіздіктер, билікті күшпен басып алу немесе күштеп ұстау; мемлекеттік органдардың өкімі бойынша мүлікті алып қою, тәркілеу, реквизициялау, мемлекет меншігіне алу, тыйым салу немесе жою; саяси себептер бойынша террористік әрекеттер мен құқыққа қарсы іс-қимылдар;
- 5.2.7.5. темір жол көлігін иеленуге құқығы жоқ адамның, сондай-ақ осындай көлікті басқаруға құқығы жоқ адамның; алкогольдік, есірткілік немесе токсикологиялық мастанудың кез келген нысанында немесе мүлікті пайдалану кезінде қолдануға қарсы көрсетілімдері бар дәрілік препараттардың әсерінен болған адамның басқаруы;
- 5.2.7.6. сақтандыру жағдайына байланысты емес темір жол көлігін/мүлікті пайдалануға байланысты жекелеген тораптар мен бөлшектердің сынуы, істен шығуы салдарынан (тежегіштердің, қозғалтқыштың, электр жабдығы элементтерінің және т. б. істен шығуы);
- 5.2.7.7. ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті ластанудың әсері;
- 5.2.7.8. әскери іс-қимылдар, маневрлер немесе өзге де әскери іс-шаралар, азаматтық соғыс, кез келген түрдегі халықтық толқулар немесе ереуілдер; уәкілетті органдардың өкімі бойынша темір жол көлігін тәркілеу, алып қою, реквизициялау, қамауға алу немесе жою;
- 5.2.7.9. сақтандыру Шартының аумағынан немесе қолданылу кезеңінен тыс, сондай-ақ форс-мажорлық мән-жайлар салдарынан болған оқиғалар;
- 5.2.7.10. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес теміржол көлігі иесінің келтірілген зиян үшін жауапкершілігін болдырмайтын мән-жайлар;
- 5.2.7.11. Пайда алушының тауарды мақсаты бойынша пайдаланбауы немесе ол туралы хабардар етілген немесе оған дайындаушы берген құжаттамада қамтылған дайындаушының қағидаларына сәйкес келмеуі нәтижесінде туындаған зиян (залал);
- 5.2.7.12. Сақтанушының өнімін пайдалану, алып қою, кері қайтарып алу, тексеру, жөндеу, ауыстыру, жинақтау, жою немесе жою мүмкін салдарынан, оның ішінде тиісті мемлекеттік органдардың нұсқамасы бойынша, егер мұндай өнім жойылса немесе нарықтан немесе одан кері қайтарылып алынса, Сақтанушының немесе басқа да тұлғалардың кез келген зиянын, шығындарын немесе шығындарын келтіру тауарлардың, жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) белгілі немесе болжанатын ақауына, жетіспеушілігіне, стандарттар талаптарына немесе қауіпті қасиеттеріне сәйкес келмеуіне байланысты қолдану (пайдалану);
- 5.2.7.13. Пайда алушының сатуға арналмаған тауарларды, жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) нәтижелерін пайдалануы салдарынан келтірілген зиян.
- 5.2.7.14. Сақтанушының, Сақтандырылушының немесе жәбірленушінің қасақана әрекеті, оның ішінде Сақтандырылушы мен Пайда алушы (жәбірленуші) арасындағы сөз байласу;
- 5.2.8. саны жер бетінде немесе су қоймаларынан тыс табиғи орналасқан жерлері азаймаған мұнай, газ немесе басқа минералдарға келтірілген залал;
- 5.2.9. үшінші тарап мердігерлері тартатын немесе қандай да бір жолмен олардың жауапкершілігінде болатын жалға алынған, лизингті қоса алғанда, Сақтанушының мүлкіне келтірілген залал;
- 5.2.10. антикварлық және басқа да ұқсас бірегей заттардың, бағалы және жартылай бағалы тастар мен металдардан жасалған бұйымдардың, діни ғибадат заттарының, коллекциялардың, картиналардың, қолжазбалардың, ақша белгілерінің, бағалы қағаздардың бүлінуіне немесе жойылуына байланысты туындаған залал, сондай-ақ жанама шығыстар мен залалдар, жоғалған пайда, табыстан айырылу, қарапайым, моральдық мүліктің тауарлық түрінің зияны, жоғалуы;
- 5.2.11. жоғалған пайда, шығындар (айыппұлдар, тұрақсыздық айыбы), сот шығындары, пайда алушы мүлігінің тауарлық түрінің жоғалуы сақтандырумен жабылмайды.

6. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫ, ФРАНШИЗА, САҚТАНУШЫНЫҢ ШЫҒЫНДАРЫ

- 6.1. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасының мөлшері Тараптардың келісімі бойынша, сақтандыру тәуекелінің сипаты мен дәрежесіне байланысты белгіленеді.

- 6.2. Сақтандыру сомасы шегінде Тараптардың келісімі бойынша Сақтандырушы жауапкершілігіне шектеме белгіленуі мүмкін:
- бір сақтандыру жағдайы бойынша (оның шегінде Сақтандырушы барлық Пайда алушыларға бір сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру өтемін төлеуге міндеттенеді);
 - бір жәбірленушіге;
 - тәуекелдің жекелеген санаттары бойынша және басқалар.
- Егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, сақтандыру Шартында көрсетілген Сақтандырушының бір сақтандыру жағдайы бойынша жауапкершілік лимиті тәуекелдің барлық санаттары үшін бірыңғай болып саналады.
- 6.2.1. Сақтандыру шартында франшиза көзделуі мүмкін. Франшиза шартты (шегерілмейтін) және шартсыз (шегерілетін), барлық немесе жекелеген зиян түрлері үшін белгіленген, сақтандыру сомасының пайызымен немесе абсолютті мөлшерде бола алады.
- 6.2.2. Шартты франшиза белгіленген кезде Сақтандырушы сақтандыру өтемін төлемейді, егер шығын франшиза мөлшерінен аспаса және егер шығын франшиза сомасынан асып кетсе, сақтандыру өтемін толық көлемде төлейді.
- 6.2.3. Шартсыз франшиза белгілеген кезде сақтандырушы барлық жағдайларда франшиза сомасын шегергендегі сақтандыру өтемақысын төлейді.
- 6.2.4. Егер сақтандыру шартында франшизаның түрі көрсетілмесе, онда франшиза шартсыз деп есептеледі.
- 6.2.5. Франшиза әрбір сақтандыру жағдайы бойынша белгіленеді. Егер бірнеше сақтандыру жағдайы болса франшиза олардың әрқайсысы бойынша қолданылады.
- 6.3. Егер бұл сақтандыру Шартында белгіленген болса, сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушы Сақтанушының/Сақтандырылушының келесі қажетті және орынды шығындарын өтейді:
- 6.3.1. зиянды алдын алу немесе азайту мақсатында жүргізілген негізделген құжатталған шығындар, егер мұндай шығыстар негізделген, қажетті болса немесе Сақтандырушының нұсқауларына сәйкес жүргізілген болса;
- 6.3.2. сақтандыру жағдайының басталу себептері мен мән-жайларын анықтау мақсатында Сақтандырушының алдын ала жазбаша келісімімен жүргізілген құжаттармен негізделген расталған шығындар.

7. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ

- 7.1. Сақтандыру Шарты бойынша сақтандыру сыйлықақыларының мөлшерін Сақтандырушы тарифтік ставкалар және тәуекел дәрежесі мен тарифтік ставкаға әсер ететін факторлар негізінде есептейді.
- 7.2. Егер сақтандыру Шартының талаптарында өзгесі көзделмесе, сақтандыру сыйлықақысының мөлшері Сақтандырушы сақтандыру тарифін сақтандыру Шартында белгіленген сақтандыру сомасына көбейту арқылы есептейді.
- 7.3. Сақтандыру сыйлықақысы сақтандыру шартында белгіленген мерзімде бір рет және бөліп төлеу арқылы төленеді. Бөліп төлеген жағдайда сақтандыру жарналары сақтандыру шартында көзделген сақтандыру жарналарын төлеу кестесіне сәйкес жүзеге асырылады.
- 7.4. Сақтандыру сыйлықақысы Сақтандырушының банктік шотына қаражат аудару арқылы немесе Сақтандырушының кассасына қолма-қол ақшамен төленеді.
- 7.5. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын төлеу міндеті Тараптардың уәкілетті өкілдерінің сақтандыру шартқа қол қойылған күннен бастап туындайды.
- 7.6. Егер сақтандыру шартында сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу және сақтандыру жағдай кезекті сақтандыру жарнасы төленгенге дейін орын алған болса, Сақтандырушы сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындау кезінде төленбеген сақтандыру жарналарының сомасын есепке алуға құқылы.
- 7.7. Сақтанушыдан сақтандыру сыйлықақысын немесе сақтандыру жарнасын төлеуді кешіктіргені үшін Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында немесе сақтандыру шартында көзделген мөлшерде, бірақ белгіленген сақтандыру сыйлықақысының жалпы сомасынан аспайтын мөлшерде тұрақсыздық айыбы алынады.

8. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ МЕН ОРНЫ

- 8.1. Сақтандыру шарты 1 (бір) жыл (күнтізбелік он екі ай) мерзімге немесе Тараптардың келісімі бойынша өзге мерзімге жасалады. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімінің басталу және

аяқталу күндері сақтандыру шартында көрсетіледі.

- 8.2. Егер шартта өзгесі көзделмесе, Сақтандыру қорғанысының қолданылу мерзімі сақтандыру шартының қолданылу мерзіміне сәйкес келеді. Егер шартта өзгеше көзделмесе, сақтандыру қорғанысы сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде туындаған сақтандыру жағдайларына ғана қолданылады, егер аталған сақтандыру жағдайына байланысты үшінші тұлғалардың талаптары туралы сақтандырушыға сақтандыру шартында айтылған кезең ішінде хабарланған жағдайда.
- 8.3. сақтандыру сыйлықақысы төленген күннен кейінгі күн сақтандыру Шарты күшіне енеді, бұл ретте сақтандыру сыйлықақысын төлеу күні банк шотына немесе Сақтандырушының кассасына ақша түскен күн болып есептеледі.
- 8.4. Сақтандыру қорғанысымен қамтылған аумақ сақтандыру шартымен айқындалады.
- 8.5. Сақтандыру шартына енгізілген барлық өзгерістер мен толықтырулар, егер олар жазбаша рәсімделген және Тараптардың уәкілетті өкілдерінің қолдары қойылған болса заңды күшіне ие болады.
- 8.6. Тараптардың бірі бұл туралы сақтандыру шарты тоқтатылған және сақтандыру сыйлықақысы төленген күнге дейін күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын хабарлаған жағдайда, Тараптардың келісімі бойынша сақтандыру шартының қолданылу мерзімі келесі мерзімге созыла алады.

9. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ

- 9.1. Сақтандыру шартын жасасу үшін Сақтанушы Сақтандырушыға жазбаша түрде белгіленген нысанда жасалған өтініш - сауалнама ұсынады. Өтініш-сауалнамада сақтандыруға өтініш берілген объект туралы барлық қажетті мәліметтер болуға тиіс. Өтініш-сауалнама жасалған шарттың ажырамас бөлігі болып табылады.
- 9.2. Қажет болған жағдайда Сақтандырушы сақтандыруға ұсынылған жауапкершілік тәуекелі бар объектісіне тексеру жүргізеді.
- 9.3. Өтінішпен бір мезгілде Сақтанушы /Сақтанушы шарттың көшірмесін, сақтандыруға қабылданатын міндеттемелерді сипаттайтын басқа құжат, Сақтанушының/Сақтандырылушының қаржылық жай-күйін көрсететін құжаттар (жарғы, баланс және т. б.), Сақтанушының/Сақтандырылушының құқық қабілеттілігін растайтын құжаттар, Сақтанушының атынан әрекет ететін тұлғаның өкілеттіктері (заңды тұлғалар, дара кәсіпкерлер үшін) және басқалар сақтандыруға қабылданатын міндеттеме бойынша сақтандыру тәуекелі дәрежесін сипаттайтын құжаттар ұсынады.
- 9.4. Сақтандыру шарты Тараптардың бір құжат-сақтандыру шартын жасау арқылы жазбаша нысанда жасалады.
- 9.5. Сақтандыру жағдайының туындау ықтималдығын және одан болуы мүмкін шығындарды бағалау үшін Шарт жасасу кезінде Сақтандырушының Сақтанушыдан толық және шынайы ақпарат алуға құқығы бар.
- 9.6. Егер сақтандыру шартын жасасқаннан кейін Сақтанушының сақтандыру жағдайының туындау ықтималдығын және болуы мүмкін залалдардың мөлшерін бағалау үшін елеулі маңызы бар мән-жайлар туралы Сақтандырушыға көрінеу жалған мәліметтер бергені белгілі болса, Сақтандырушы Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен сақтандыру шартын жарамсыз деп тануды талап етуге құқылы.

10. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

- 10.1. **Сақтандырушы міндеттері:**
 - 10.1.1. сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру шартында немесе заңнамалық актілерде белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін жүргізу;
 - 10.1.2. Сақтанушыны Ережелерімен таныстыру және оның талабы бойынша Ережелердің көшірмесін ұсыну (жіберу) ;
 - 10.1.3. Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) сақтандыру жағдайы кезінде шығындарды азайту үшін жұмсаған шығыстарын өтеуге;
 - 10.1.4. сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету;
- 10.2. Сақтанушы (Пайда алушы) сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдау үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайларда, жеткіліксіз құжаттар туралы оларды соңғы құжат қабылданған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде хабардар етуге міндетті. Бұл ретте Сақтанушыны (Пайда алушыны) жеткіліксіз құжаттар туралы хабардар ету мерзімі сақтандыру шартымен өзгертілуі мүмкін;
 - 10.2.1. сақтандыру жағдайы басталуы туралы өтініш берілген сәттен бастап 60 күнтізбелік күн өткен соң

Сақтандырушыға құжат тапсыру қажеттілігі туралы ескертумен бірге, электронды поштаға немесе (өтініште көрсетілген мекенжайға қолма қол) хат бағыштау әдіспен тиісті түрде хабарлайды.

10.2.2. Сақтанушыдан (жәбірленушіден, Пайда алушыдан) сақтандыру омбудсманына жіберілетін өтінішті алған кезде осы өтінішті, сондай-ақ оған қоса берілетін құжаттарды сақтандыру омбудсманына алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде қайта жолдау;

10.2.3. сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа да әрекеттерді жасауға құқылы.

10.3. **Сақтанушы міндеттері:**

10.3.1. сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйлықақыларын төлеуге;

10.3.2. Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелінің жай күйі туралы хабарлау;

10.3.3. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы Ережелерде, сақтандыру шартында белгіленген мерзімдерде және шарттарда хабардар ету;

10.3.4. Сақтандыру жағдайынан шығынды азайту шараларын қабылдау;

10.3.5. Сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап ету құқығын сақтандырушыға көшуді қамтамасыз ету;

10.3.6. егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ ол келтірген залалдарды дәлелдеу ауыртпалығын, оның ішінде сараптама жүргізілуіне ақы төлеуді, сарапшылардың оқиға орнына баруын, мамандарды тарту мен консультацияларды, қажетті құжаттарды жинауды және т. б. көтеру;

10.3.7. сақтандыру шартын жасасу кезінде және оның қолданылу кезеңінде Сақтандырушыға осы сақтандыру объектісіне қатысты ұқсас тәуекелдер бойынша қолданыстағы/жасалатын барлық сақтандыру шарттары туралы хабарлауға;

10.3.8. сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға сақтандыру мақсаттары үшін қажетті, оны қызықтыратын барлық мәліметтерді хабарлау;

10.3.9. сақтандыру жағдайы басталған кезде не сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соғуы мүмкін Сақтанушы/Сақтандырылушы келтірген зиянды өтеу туралы талап немесе талап қою арызы ұсынылған кезде 3 (үш) жұмыс күні ішінде Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының орны, уақыты және барлық мән-жайлары көрсетіле отырып, жазбаша нысанда хабарлауға міндетті. Егер Сақтанушы /Сақтандырылушы дәлелді себептермен аталған әрекеттерді орындау мүмкіндігіне ие болмаса, ол оны құжатпен растауы керек;

10.3.10. Сақтандырушының өкіліне сақтандыру жағдайының басталуының залал мөлшерін, себептерін және өзге де мән-жайларын анықтауға жәрдемдесуге;

10.3.11. өтемақы төлемеу, сақтандыру жағдайының басталуына байланысты оған қойылатын талаптарды ішінара немесе толық мойындамау, сондай-ақ Сақтандырушының келісімінсіз осындай талаптарды реттеу бойынша қандай да бір тікелей немесе жанама міндеттемелер өзіне қабылдамау;

10.3.12. Сақтандырушының өкіліне сотта, сондай-ақ өзге де құзыретті органдарда істерді жүргізуге сенімхат беру. Бұл ретте Сақтандырушы Сақтанушының/Сақтандырылушының мүдделерін сот, сондай-ақ өзге де құзыретті органдарда білдіруге міндетті емес.

10.3.13. сақтандыру шартында, Ережелерде және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген өзге де міндеттер.

10.4. **Сақтандырушының құқықтары:**

10.4.1. Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының фактісін, оның туындау мән-жайларын анықтау үшін қажетті ақпаратты талап ету;

10.4.2. өзіне ұсынылатын ақпарат пен құжаттарды тексеру;

10.4.3. сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын өз бетінше анықтау, оның ішінде құзыретті органдарға сұрау салулар жіберу;

10.4.4. Сақтанушының/Сақтандырылушының келісімімен Сақтанушының/Сақтандырылушының атынан және оның тапсырмасы бойынша сотта іс жүргізуді өзіне қабылдау;

10.4.5. Егер талаптар сот тәртібімен қойылса, қылмыстық немесе азаматтық істерді сот талқылауы тағайындалады, Сақтанушының/Сақтандырылушының атынан сақтандыру жағдайынан келтірілген зиянды өтеу туралы келіссөздер мен келісімдерге кіруге, сақтандыру жағдайының мән-жайлары мен себептерін және залалдың мөлшерін анықтау үшін шаралар қабылдау;

10.4.6. Заңда белгіленген тәртіппен Сақтанушыға қойылатын талаптардың мөлшеріне дау айту;

10.4.7. сақтандыру шартын жасасу кезінде де, оның қолданылу мерзімі ішінде де Сақтанушының/Сақтандырылушының шаруашылық қызметінің жай-күйін бақылау;

10.4.8. тәуекел дәрежесі ұлғайған жағдайда сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді және/немесе тәуекелдің ұлғаюына пропорционалды түрде қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап

ету. Егер Сақтанушы сақтандыру шартының талаптарын және/немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуді өзгертуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Ережелерде көзделген тәртіппен сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы;

- 10.4.9. сақтандыру шартында, Ережелерде және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тарту;
- 10.4.10. сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуды талап ету;
- 10.4.11. сақтандыру жағдайының басталу фактісін және осы Ережелердің 12-тарауында баяндалған залалдың мөлшерін растайтын құжаттар ұсынылмаған жағдайда Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш берілген кезден бастап 90 күнтізбелік күн өткен соң сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту;
- 10.4.12. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін басқа да іс-әрекеттер жасауға құқылы.
- 10.5. **Сақтанушының құқықтары:**
- 10.5.1. Сақтандырушыдан сақтандыру шартының қолданылу шарттары мен тәртібін түсіндіруді талап ету;
- 10.5.2. Сақтандырушы Шартта, Ережелерде көзделген міндеттемелерді орындамаған кезде сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу;
- 10.5.3. Сақтандыру (сақтандыру полисі) шарты жоғалған жағдайда оның телнұсқасын алу. Сақтандырушының іс жүргізуге арналған шығындарын Сақтандырушының бланкісінде қағаз нысанда ресімделген сақтандыру шартының телнұсқасын ресімдеу кезінде Сақтанушы (Сақтандырылушы) тиісті өтініш берілген күнге республикалық бюджет туралы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес белгіленген 0,1 айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде өтейді;
- 10.5.4. Ереженің 17-тарауында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, Сақтандырушыға не сақтандыру омбудсманына немесе сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін сотқа жүгіну;
- 10.5.5. өтініш пен қоса беріліп отырған құжаттарды сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы не Сақтандырушы арқылы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі арқылы) жіберу;
- 10.5.6. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін басқа да іс-әрекеттер жасауға құқылы.

11. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ТАРАПТАРДЫҢ МІНДЕТТЕРІ

- 11.1. **Сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушы және/немесе Сақтандырылған тұлға:**
- 11.1.1. сақтандырудың себептерін, барысы мен салдарын анықтау үшін барлық қажетті шараларды қабылдауға міндетті;
- 11.1.2. дереу, бірақ кез келген жағдайда 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей Сақтандырушыға және құзыретті органдарға болған оқиға туралы хабарлау фактісін объективті тіркеуге мүмкіндік беретін оған қолжетімді тәсілмен хабарлау;
- 11.1.3. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайына байланысты оған қойылатын барлық талаптар туралы дереу хабарлау;
- 11.1.4. Егер Сақтанушының/Сақтандырылушының талап қою талаптарын қанағаттандырудан бас тартуға немесе талап қою мөлшерін азайтуға негіздері мен мүмкіндігі болса, сақтандырушыға бұл туралы хабарлауға және талап қою мөлшерін тоқтату немесе азайту бойынша барлық қол жетімді шараларды қабылдау;
- 11.1.5. зиянның алдын алу немесе азайту және адамдардың өмірін сақтау бойынша барлық мүмкін және орынды шараларды қабылдау;
- 11.1.6. Сақтанушыға/Сақтандырылушыға қол жетімді шамада Сақтандырушының бүлінген мүлікті тексеруге және келтірілген залалдың мөлшерін белгілеуге қатысуын қамтамасыз ету;
- 11.1.7. сақтандыру жағдайлары бойынша залалды өтеу туралы негізделген талаптар қойылған жағдайда Сақтандырушыға сот және соттан тыс қорғауда барлық мүмкін болатын жәрдем көрсету;
- 11.1.8. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының себептерін, барысы мен салдарын, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшерін бағалауға мүмкіндік беретін оған қолжетімді барлық ақпарат пен құжаттаманы беру;
- 11.1.9. өтемақы төлемеуге, сақтандыру жағдайының басталуына байланысты оған қойылатын талаптарды ішінара немесе толық мойындамауға, сондай-ақ Сақтандырушының келісімінсіз мұндай талаптарды реттеу бойынша қандай да бір тікелей немесе жанама міндеттемелерді өзіне қабылдауға болмайды.
- 11.1.10. егер Сақтандырушы өзінің де, Сақтанушының да/Сақтандырылушының да мүдделерін қорғау үшін өз өкілін тағайындауды қажет деп тапқан жағдайда, сақтандыру жағдайының басталуына

байланысты-аталған Сақтандырушы тұлғаларға осындай мүдделерді қорғау үшін сенімхат немесе өзге де қажетті құжаттар беруге Сақтандырушының сотта Сақтанушының/Сақтандырылушының мүдделерін білдіруге құқығы бар, бірақ міндетті емес немесе сақтандыру жағдайының басталуына байланысты сақтанушының құқықтық қорғалуын өзге жолмен жүзеге асыру;

- 11.1.11. сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап ету құқығын Сақтандырушыға көшуді қамтамасыз ету.
- 11.2. **Сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлама алғаннан кейін Сақтандырушы міндетті:**
 - 11.2.1. қажет болған жағдайларда мүліктің себептерін, залал көлемін және құнын анықтау үшін маманд (бағалау қызметін жүзеге асыруға тиісті лицензиясы бар сарапшыны және/немесе бағалаушыны және/немесе сюрвейер, лосс-аджастерді) шақыруға.
 - 11.2.2. сақтандыру төлемінің сомасын есептеуді жүргізуге;
 - 11.2.3. сақтандыру төлемін осы Ережелерде, сақтандыру шартында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде жүзеге асыруға.
- 11.3. Пайда алушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы барлық жағдайда
- 11.4. хабарлауға құқылы.

12. САҚТАНДЫРУДЫҢ БАСТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫН МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗІМІ

- 12.1. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру немесе сақтандыру төлемін жүргізуден бас тарту туралы шешім қабылдау үшін негіздеме Сақтанушы / жәбірленуші ұсынатын келесі құжаттар болып табылады:
 - 12.1.1. Сақтандырушы белгілеген нысан бойынша сақтандыру жағдайының басталуы туралы өтініш;
 - 12.1.2. сақтандыру шартының түпнұсқасы немесе көшірмесі;
 - 12.1.3. стационарлық науқастың медициналық картасынан үзінді; еңбекке жарамсыздық парақтары; медициналық мекеменің қорытындысы және мүгедектікті белгілеу туралы құзыретті органның анықтамасы; қайтыс болу туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесі; мұрагерлік құқығы туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесі; кәмелетке толмаған мұрагерлер үшін заң бойынша олардың өкіліне сенімхат бойынша сақтандыру төлемін алу туралы қорғаншылық және қамқоршылық органының/жергілікті атқарушы органның келісімінің түпнұсқасы;
 - 12.1.4. Сақтандырылушы келтірген зиянды өтеу туралы соттың шешімі заңды күшіне енген, келтірілген зиян және оның мөлшерін растайтын құжаттарды қосумен жәбірленушінің зиянды өтеу туралы талап арызының талабы немесе көшірмесі;
 - 12.1.5. заңды тұлғаның өкіліне берілген сенімхат;
 - 12.1.6. сақтанушыны банкрот деп тану туралы заңды күшіне енген сот шешімінің көшірмесі;
 - 12.1.7. зиянның алдын алу және азайту бойынша шаралар қабылдауға байланысты шығындарды растайтын құжаттар (бар болса);
 - 12.1.8. Пайда алушының жеке басын куәландыратын құжат; Пайда алушының ЖСН; сақтандыру төлемін аудару үшін пайда алушының банктік деректемелері, шоттары; сақтандыру төлемін алуға пайда алушы өкілінің сенімхатының түпнұсқасы;
 - 12.1.9. Сақтанушымен еңбек немесе еңбек қарым-қатынасына тығыз байланысты жағдайының фактісін растайтын құжаттар;
 - 12.1.10. сақтандыру төлемін алу құқығын куәландыратын құжат (жәбірленуші қайтыс болған, оны әрекетке қабілетсіз деп тану);
- 12.2. 12.1-тармақтың талаптарына сәйкес барлық қажетті құжаттар ұсынылғаннан кейін, жеке тұлғалармен жасалған сақтандыру шарттары бойынша құжаттарды Сақтандырушының қарау мерзімі 15 (он бес) жұмыс күнінен аспауға тиіс.
- 12.3. Егер ұсынылған құжаттар мен мәліметтерде сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін, оның ішінде сақтандыру шарты бойынша өтелуге жататын келтірілген зиянның мөлшерін айқындау, зиян келтіруге әкеп соққан сақтандыру оқиғасының сипатын, себептері мен мән-жайларын белгілеу, сақтандырушының зиян келтірген адамға (зиян келтіруге жауапты) талап ету құқығын іске асыруы үшін, сондай-ақ қарама-қайшы ақпаратты қамтуы үшін қажет ақпараттар болмаған жағдайда Сақтанушыға/Пайда алушыға сақтандыру төлемі туралы/сақтандыру төлем төлеуден бас тарту туралы негізделген шешім қабылдауға қажет, ақпараттарды сұрау себептерін түсіндірген уәжді хатты жөнелту жолымен қосымша ақпарат сұрастыруға құқығы бар.

13. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ.

- 13.1. Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін, Ережелерде, сақтандыру шартында және/немесе Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіп, мөлшер мен мерзімдерде жүзеге асырады.
- 13.2. Сақтандыру төлемі нақты залал мөлшерінде, бірақ сақтандыру сомасынан аспайтын мөлшерде немесе сақтандыру шартында белгіленген франшизаны ескере отырып, жауапкершілік шегінде жүзеге асырылады.
- 13.3. Жәбірленушіге келтірілген залалдың мөлшері Сақтанушының жәбірленушіге келтірген зиянын өтеу туралы заңды күшіне енген сот шешімі негізінде анықталады.
- 13.4. Сақтандыру төлемі сақтандыру жағдайы нәтижесінде денсаулығына және/немесе мүлкіне залал келтірілген тұлғаның пайдасына, ал жәбірленуші қайтыс болған жағдайда – Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жәбірленушінің қайтыс болуына байланысты зиянды өтетуге құқығы бар адамның пайдасына жүзеге асырылады.
- 13.5. Егер жазбаша келісіммен және сот айқындаған және келісілген мөлшерде және Сақтандырушы, Сақтанушы/Сақтандырылушының келісімімен, өзі келтірілген зиянның орнын толтырды, сақтандыру төлемі Сақтанушыға/Сақтандырылушыға Пайда алушының Сақтанушыға және Сақтандырушыға, шағымнан тиісінше ресімделген бас тартуы ұсынылған жағдайда және сақтандыру жағдайының басталғанын және залалдың мөлшерін растайтын Ережелерде көрсетілген құжаттарды ұсынғаннан кейін жүзеге асырылады.
- 13.6. Егер зиян бірнеше үшінші тұлғаларға келтірілсе және залалдың жалпы мөлшері сақтандыру сомасынан немесе жауапкершілік шегінен асып кетсе, әрбір үшінші тұлғаға сақтандыру төлемі оған келтірілген залал мөлшерінің барлық Пайда алушыларға келтірілген залалдың жалпы мөлшеріне қатынасына барабар жүзеге асырылады.
- 13.7. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру немесе сақтандыру төлемін жүргізуден бас тарту туралы шешім қабылдау үшін негіздеме Сақтанушы/жәбірленуші ұсынған құжаттар Ережелердің 12.1-тармағында көрсетілген құжаттарды тапсыруы болып табылады.
- 13.8. Сақтанушы (Пайда алушы) сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдау үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайларда, Сақтандырушы жеткіліксіз құжаттар туралы оларды соңғы құжат қабылданған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде хабардар етуге міндетті. Бұл ретте Сақтанушыны (Пайда алушыны) жеткіліксіз құжаттар туралы хабардар ету мерзімі сақтандыру шартымен өзгертілуі мүмкін.
- 13.9. Сақтандыру шартының талаптарымен үшінші тұлғалардың мүлкіне залал келтірілген кезде сақтандыру төлемін сақтандыру төлемінің сомасы шегінде заттай нысандағы залалдың өтемақысымен ауыстыру көзделеді.
- 13.10. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтандырушы жүзеге асырылған сақтандыру төлемінің мөлшеріне азайтылған сақтандыру сомасы шегінде жауапкершілікті жалғастырады.
- 13.11. Үшінші тұлғаның қайтыс болғаны үшін сақтандыру төлемінің сомасы мүгедектікті белгілегені үшін не сол сақтандыру жағдайының салдарынан болған еңбекке қабілеттілігін уақытша жоғалтқаны үшін жүргізілген сақтандыру төлемінің сомасына азаяды.
- 13.12. Үшінші тұлғаға мүгедектік белгілегені үшін сақтандыру төлемінің сомасы сол сақтандыру жағдайының салдарынан болған еңбекке қабілеттілігінен уақытша айырылғаны үшін жүргізілген сақтандыру төлемінің сомасына азаяды.
- 13.13. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде туындаған барлық сақтандыру жағдайлары бойынша сақтандыру төлемдерінің сомасы, сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасынан аспауға тиіс.
- 13.14. **Сақтандыру төлемі тікелей нақты залал мөлшерінде, бірақ сақтандыру шартында белгіленген Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемінен аспайтын мөлшерде жүргізіледі:**
- 1) жағдайды бақылауды қалпына келтіру кезінде-осыған байланысты келтірілген шығындар мөлшерінде, оған мыналар кіреді:
 - пайдаланылған материалдардың құны;
 - арнайы жабдықтардың жұмысын қамтамасыз ету бойынша шығындар;
 - төтенше жағдайларда құтқару және қалпына келтіру жұмыстарына маманданған адамдар/ұйымдар орындайтын жұмыстарға ақы төлеу жөніндегі шығыстар;
 - 2) экологиялық жай-күйді қалпына келтіру кезінде-қоршаған ортаны ластайтын заттарды жинау және

(немесе) жою құнын, осы заттарды арнайы бөлінген аймақта ұстап тұруды, қоршаған ортаның одан әрі ластануын болғызбауды, адамдарды (сақтанушыда жұмыс істейтін адамдарды қоспағанда), жануарларды және жылжымалы мүлікті эвакуациялауды қоса алғанда, табиғат қалпына келтіру іс-шараларын жүргізуге жұмсалған шығындар мөлшерінде, егер эвакуациялау құзыретті мемлекеттік органдардың өкімі бойынша жүзеге асырылса және оның қажеттілігі сақтандыру жағдайының басталуынан туындайды;

- 3) жеке тұлғалардың өміріне/денсаулығына зиян келтірілген кезде-сақтандыру шартында көзделген мөлшерде Сақтандырушының жауапкершілік шегі;
- 4) мүліктің толық жойылуы кезінде - тозуды және олардың нысаналы мақсатына сәйкес одан әрі пайдалануға жарамды қолда бар қалдықтардың құнын шегергендегі оның нақты құны мөлшерінде, ал бүлінген кезде - сақтандыру жағдайының алдында тікелей болған жай-күйіне дейін қалпына келтіруге арналған шығындар мөлшерінде.

13.15. Қалпына келтіруге қатысты шығыстар (қалпына келтіру шығындары) мыналарды қамтиды:

- жөндеуге арналған материалдар мен қосалқы бөлшектерге арналған шығындар;
- жөндеу шығындары;
- материалдар мен бүлінген мүлікті жөндеу орнына жеткізу бойынша шығындары.

13.16. Қалпына келтіруге қатысты шығыстар (қалпына келтіру шығындары) мыналарды қамтымайды:

- бүлінген мүліктің өзгеруінен немесе жақсаруынан туындаған қосымша шығындар;
- уақытша немесе қосалқы жөндеуден туындаған шығындар;
- қажетті шығындардан тыс басқа шығындар.

13.17. Сақтанушы/Сақтандырылушы, Сақтандырушы және зиян келтірілген үшінші тұлға сақтандыру жағдайының фактісін, сипатын, себебін, келтірілген залалдың мөлшерін, сондай-ақ Сақтандырушы, Сақтанушы қол қойғанын даусыз растайтын қажетті және жеткілікті құжаттар болған кезде сақтандыру жағдайы туралы акт жасай отырып, қойылған талаптарды соттан тыс реттеуге және олар бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыруға келісе алады/ Сақтандырылушы мен үшінші тұлға, егер мұндай лимиттер сақтандыру шартында белгіленген болса, сақтандыру сомасы немесе сақтандыру төлемінің шегінде өздері айқындаған мөлшерде зиянды өтеу туралы келісе алады.

13.18. Мүліктің толық жойылуы кезінде (Сақтандырушы не Сақтандырушымен келісілген тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшы және/немесе бағалаушы және / немесе сюрвейер, лосс-аджастер, қалпына келтіру жөндеуінің орынсыздығын анықтаған мүліктің жойылуы; сондай-ақ қалпына келтіру жөндеуінің құны сақтандыру жағдайы басталған күні мүліктің нақты құнының 60% - дан астамын құрауы) Сақтандырушының Сақтанушыға төменгілерді төлеуге құқығы бар:

13.18.1. одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтардың құнын шегергендегі сақтандыру жағдайы кезіндегі бүлінген мүліктің нақты құны;

13.18.2. Пайда алушы Сақтандырушыға одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтарды берген жағдайда, сақтандыру жағдайы кезінде бүлінген мүліктің нақты құны. Меншік құқығын және/немесе мүлікті/жарамды қалдықтарды беруге байланысты барлық шығыстар сақтандырумен жабылмайды.

13.19. Сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асырмағаны үшін Сақтандырушы егер жауапкершіліктің неғұрлым жоғары мөлшері сақтандыру шартында көзделмесе, Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабына сәйкес жауаптылық артады.

14. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ТӨЛЕУ НЕМЕСЕ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ТӨЛЕУДЕН БАС ТARTУ ТУРАЛЫ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ МЕРЗІМІ

14.1. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдауға және сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім қабылдауға және барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 15 (он бес) банктік күн ішінде Сақтанушыға/Сақтандырылушыға жазбаша дәлелді хабарлама жіберуге міндетті.

14.2. Егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, сақтандыру төлемі келесі жағдайларда жүзеге асырылмайды:

14.2.1. егер Сақтанушы/Сақтандырылушы сақтандыру тәуелсіздігінің дәрежесін анықтау үшін елеулі түрде қажет міндеттемелер туралы қасақана теріс және жалған мәліметтер хабарлағаны сот арқылы тоқтатылса;

Азаматтық-құқықтық жауапкершілікті ерікті сақтандыру ережелері

- 14.2.2. егер Сақтанушы / Сақтандырылушы сақтандыру жағдайынан шығынды азайту жөнінде шараларды әдейі қолданбаса;
- 14.2.3. егер Сақтанушы/Сақтандырылушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуын тергеуге және залалдың мөлшерін белгілеуге кедергі келтірсе;
- 14.2.4. Сақтанушы/Сақтандырылушы адамға зиян келтіргені үшін кінәліге шағымданудан немесе оған қойылатын талаптардың іске асырылуын қамтамасыз ететін құқықтардан бас тартқан кезде, сондай - ақ Сақтанушы/Сақтандырылушы регрессиялық талап қою үшін қажетті құжаттарды Сақтандырушыға беруден бас тартқан кезде-ол регрессиялық талап қою тәртібімен зиян келтірушіден өндіріп алатын сомаға;
- 14.2.5. егер Сақтанушы/Сақтандырылушы сақтандыру жағдайы туралы Ережелерде не сақтандыру Шартында белгіленген мерзімді бұза отырып жазбаша өтініш берсе;
- 14.2.6. егер сақтандыру жағдайы Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыстағы қасақана қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған жәбірленушінің іс-әрекеттерінің нәтижесінде пайда болса;
- 14.2.7. егер келтірілген залал Пайда алушыға басқа тұлғалардың есебінен өтелсе. Егер залал ішінара өтелсе, онда Сақтандырушы сақтандыру шартының талаптары бойынша өтелуге жататын сома мен жәбірленушіге өтелген сома арасындағы айырманы төлейді.
- 14.2.8. егер сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі ішінде Сақтанушының/сақтандырылушының шарт бойынша азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылған міндеттемеде Сақтанушының/сақтандырылушының ауысуы орын алса;
- 14.3. **Сақтандырушы сақтандыру төлемінен немесе оның бір бөлігінен бас тартуға құқылы, егер:**
- 14.3.1. Сақтанушы / Сақтандырылушы сақтандыру жағдайының басталғанын қажетті құжаттармен растамаса;
- 14.3.2. шығындар Сақтанушының/Пайда алушының және/немесе адамдардың қасақана әрекеттерінен туындаса, егер Ережелерде, Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында өзгеше көзделмесе, қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған әрекеттерді қоспағанда, Сақтанушымен/Пайда алушымен еңбек/шарттық қатынастарда тұратын, сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал етсе;
- 14.3.3. Егер Ережелерде, Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында өзгесі көзделмесе, сақтандыру жағдайымен себептік байланыста болған Сақтанушымен/Пайда алушымен қасақана қылмыс немесе әкімшілік құқық бұзушылық деп заңнамалық актілер арқылы танылған еңбек/шарттық қатынастағы Сақтанушы/Пайда алушы және/немесе өзге тұлғалардың әрекеттерінен туындаған шығындар.
- 14.4. Сақтандыру шартының қолданысы тоқтатылғаннан кейін болған залалдар өтелуге жатпайды.
- 14.5. Сақтандыру шартының талаптарын, Ережелерді, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнама қағидаларын сақтамау Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүргізуден бас тартуға алып келеді. Сақтандырушыны Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босату бір мезгілде Сақтандырушыны Сақтанушыға/Сақтандырылушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатады. Бұл жағдайда үшінші тұлғаға/ Пайда алушыға зиянды өтеу үшін жауапкершілік Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен тікелей зиян келтірушіге жүктеледі.
- 14.6. Сақтанушы сақтандыру шартында көрсетілген мерзімде сақтандыру сыйлықақысын төлемеген жағдайда, Сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін Сақтандырушы жүзеге асырмайды.
- 14.7. Осы Ережелердің 12-тарауында жазылған құжаттар 90 күнтізбелік күн өткеннен кейін, Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш берілген сәттен бастап, егер 60 күнтізбелік күн өткеннен кейін тапсырылмаса, Сақтандырушы Сақтанушыға/Пайда алушыға құжаттарды Сақтандырушыға беру қажеттілігі туралы еске сала отырып, хат жіберу әдісімен тиісті түрде хабарлаған болса Сақтандырушының сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы бар.
- 14.8. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуына Сақтанушы сот арқылы шағымдана алады.
- 14.9. Егер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген мерзім ішінде Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы немесе қағидалары бойынша Пайда алушыны/Сақтанушыны/Сақтандырылушыны сақтандыру төлемін алу құқығынан толық немесе ішінара айыратын осындай мән-жай айқындалса, Сақтанушы/Сақтандырылушы/Пайда алушы алынған сақтандыру төлемін сақтандырушыға толық көлемде немесе ішінара қайтаруға міндетті.

15. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ШАРТТАРЫ

- 15.1. Сақтандыру шартына енгізілген барлық өзгерістер мен толықтырулар, егер олар жазбаша рәсімделген және Тараптардың уәкілетті өкілдерінің қолдары қойылған болса заңды күшіне ие болады.
- 15.2. **Сақтандыру шарты мынадай жағдайларда тоқтатылады:**
- 15.2.1. оның қолданылу мерзімінің өтуі;
- 15.2.2. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру шарты бойынша белгіленген сақтандыру сомасының толық көлемінде сақтандыру төлемін жүзеге асыру;
- 15.2.3. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен Сақтанушының/Сақтандырылушының таратылуы/қайтыс болуы немесе Сақтандырушының таратылуы;
- 15.2.4. соттың сақтандыру шартын жарамсыз деп тану туралы шешім қабылдауы;
- 15.2.5. егер сақтандыру шартында өзгесі көзделмесе, Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын/сақтандыру жарналарын төлемей;
- 15.2.6. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа жағдайларда.
- 15.3. Сақтандыру шарты Сақтанушының немесе Сақтандырушының талабы бойынша, сондай-ақ Тараптардың өзара келісімі бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылуы мүмкін.
- 15.4. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату ниеті туралы, сақтандыру Шартын тоқтату ниетті Тарап екінші Тарапқа сақтандыру Шарты тоқтатылуының болжамды күніне дейін кемінде күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын жазбаша хабарлауға міндетті.
- 15.5. Сақтанушының немесе Сақтандырушының талабы бойынша немесе Осы Ережелердің 15.5.1. тармағында айқындалған жағдайларды қоспағанда, Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексінің қолданыстағы нұсқасында қарастырылған шарттар бойынша Сақтандырушы Сақтанушыға төменгі формула арқылы есептелген, сақтандыру сыйлықақысының бөлігін қайтарады:
- $$(100\% - 30\%) * \left(TCC - \frac{CC * i}{N} \right), \text{ мұндағы:}$$
- 30%* - сақтандырушының істі жүргізуге арналған шығыстары;
- TCC* - сақтандыру Шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысы;
- CC* - сақтандыру Шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы;
- i* - пайдаланылған күндер саны (айналыс күні пайдаланылмаған болып есептеледі);
- N* - сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі (күндермен).
- 15.5.1. Сақтанушы - жеке тұлғаның талабы бойынша сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде, ол Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің қолданыстағы редакциясында көзделген шарттар бойынша жасалған күннен бастап күнтізбелік он төрт күн ішінде Сақтандырушы Сақтанушыға мынадай формула бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтарады:
- $$(100\% - 10\%) * \left(TCC - \frac{CC * i}{N} \right), \text{ мұндағы:}$$
- 10%* - сақтандырушының істі жүргізуге арналған шығыстары;
- TCC* - сақтандыру Шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысы;
- CC* - сақтандыру Шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы;
- i* - пайдаланылған күндер саны (айналыс күні пайдаланылмаған болып есептеледі);
- N* - сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі (күндермен).
- 15.6. Сақтанушы шарттан бас тартқан кезде (ҚР АҚ 841-бабының 2-тармағы), егер бұл ҚР АҚ 841-бабы 1-тармағының бірінші бөлігінде, ҚР АҚ 842-бабы 2-тармағының екінші және үшінші бөліктерінде көрсетілген мән-жайларға байланысты болмаса, сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не сақтандыру жарналары, егер шартта басқасы көрсетілмесе, қайтарылуға жатпайды.

16. ТӘУЕКЕЛ ДӘРЕЖЕСІНІҢ ӨЗГЕРУІ

- 16.1. Сақтандыру Шартының қолданылу кезеңінде Сақтанушы/Сақтандырылушы егер бұл өзгерістер

сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайларда өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы сақтандырушыға дереу хабарлауға міндетті. Жағдайлардың өзгеруі, егер Тараптар мұны негізді түрде болжаған болса Сақтандыру шартын мүлде жасамаушы еді немесе айтарлықтай басқа шарттарда жасаушы еді деген негізде, соншалықты өзгерген жағдайда елеулі деп танылады;

16.2. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген Сақтандырушы, сақтандыру Шартының талаптарын өзгертуді немесе тәуекелдің ұлғаюына сәйкес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.

16.3. Егер Сақтанушы немесе Сақтандырылушы сақтандыру Шарт талаптарының өзгеруіне немесе қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес сақтандыру Шартын бұзуды талап етуге құқылы.

17. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫ БОЙЫНША ДАУЛАРДЫ РЕТТЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

17.1. Сақтандыру шартынан туындайтын дау болған кезде сақтанушы (жәбірленуші, Пайда алушы) құқылы:

17.1.1. Сақтандырушыға (оның ішінде сақтандырушының филиалы, өкілдігі, интернет-ресурстары арқылы) талаптарды көрсете отырып және оның талаптарын растайтын құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша өтініш тапсыру, немесе

17.1.2. сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы не сақтандырушы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі арқылы) немесе сақтандыру шартынан туындайтын дауларды реттеу үшін сотқа өтініш жіберу.

17.2. Сақтандырушы Сақтанушыдан (жәбірленушіден, Пайда алушыдан) өтініш алған кезде бес жұмыс күні ішінде дауды одан әрі реттеу тәртібін көрсете отырып, жазбаша жауапты қарайды және ұсынады.

17.3. Сақтанушы (жәбірленуші, Пайда алушы) сақтандыру омбудсманға жүгінген жағдайда, Сақтандырушы жәбірленуші Сақтанушының сұрауы бойынша (Пайда алушы), сақтандыру омбудсманы дауды қарауға және шешуге қатысты құжаттарды сұрау салуды алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде ұсынуға міндетті.

17.4. Сақтандыру шарты бойынша барлық даулар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен қаралады. Залалдың себептері мен мөлшері туралы даулар туындаған жағдайда Тараптардың әрқайсысы сараптама жүргізуді талап етуге құқылы. Сараптама оны жүргізуді талап еткен Тараптың есебінен жүргізіледі.

18. СУБРОГАЦИЯ

18.1. Сақтандыру төлемін жүргізген Сақтандырушыға, төленген сома шеңберінде Сақтанушының келтірілген зиян үшін жауапты тұлғаға қатысты иеленетін талап ету құқығы өтеді. Сақтанушы сақтандыру төлемін алған кезде Сақтандырушыға кері талап ету құқығын іске асыру үшін қажетті барлық мәліметтер мен құжаттарды беруге міндетті.

18.2. Егер Сақтанушы/Пайда алушы Сақтандырушы өтеген шығындар үшін жауапты тұлғаға талап қою құқығынан бас тартса, немесе осы құқықты жүзеге асыру Сақтанушының/Пайда алушының кінәсінен мүмкін болмай қалса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде жүзеге асырудан босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

19. ФОРС-МАЖОР

19.1. Сақтандыру Шарты бойынша міндеттемелерді орындамаған немесе тиісінше орындамаған Тарап егер тиісті орындау еңсерілмейтін күштің, яғни осы жағдайлар кезінде төтенше және алдын алуға болмайтын мән-жайлардың салдарынан тиісті түрде орындау мүмкін емес болғаны дәлелдесе, мүлдіктік жауаптылықта болмайды.

19.2. Форс-мажор жағдайлары мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді: су тасқыны, өрттер, жер сілкіністері және басқа да табиғи апаттар, кез келген сипаттағы соғыстар немесе әскери әрекеттер, блокадалар, мемлекеттік органдардың тыйымдары.

19.3. Форс-мажорлық мән-жайлардың әсерін бастан кешіретін Тарап мұндай жағдайлардың басталуы

- 19.4. туралы екінші Тарапқа 3 (үш) жұмыс күні ішінде хабарлауға міндетті.
Форс-мажорлық мән-жайлардың әсері құзырлы органдардың тиісті құжаттамаларымен расталуға тиіс.

20. ҚОСЫМША ШАРТТАР

- 20.1. Тараптардың келісімі бойынша Ережелерге сәйкес жасалатын сақтандыру шартына қосымша шарттар (сақтандыру шарттары, анықтамалар, ерекшеліктер және т.б.) енгізілуі мүмкін.
- 20.2. Ережеде көзделмеген барлық өзге де шарттар Республика заңнамасымен реттеледі.